

Еволюція світової валютної системи: Від золота до Євро

Візуальний гід по п'яти епохам світових фінансів

Історія грошей – це пошук балансу між стабільністю та гнучкістю. Кожна система народжувалася з кризи попередньої.

Паризька система (1867–1914): Золотий стандарт

Ключові принципи:

- **Роль золота:** Єдиний законний платіжний засіб та світові гроші.
- **Курс:** Фіксований золотий вміст кожної валюти.
- **Регулювання:** Сальдо платіжного балансу вирівнюється фізичним переміщенням металу.

«Автоматичне вирівнювання» — Ринок сам регулює грошову масу через рух золота без втручання держави.

Ціна стабільності: Чому впав Золотий стандарт

✓ ПЕРЕВАГИ (PROS)

- Стабільність валютних курсів.
- Низька інфляція.
- Передбачуваність для міжнародної торгівлі.

⚠ НЕДОЛІКИ (CONS)

- **Залежність від видобутку:** Золоті запаси росли повільніше, ніж виробництво (дефіцит ліквідності).
- **Тезаврація:** Виведення монет з обігу у приватні сховища.
- **Неможливість монетарної політики:** Уряд не міг друкувати гроші для боротьби з безробіттям.

Кінець епохи: 1914 рік — Перша світова війна. Країни припинили обмін валют на золото для фінансування військових витрат.

Генуезька система (1922–1929): Ера «Девізів»

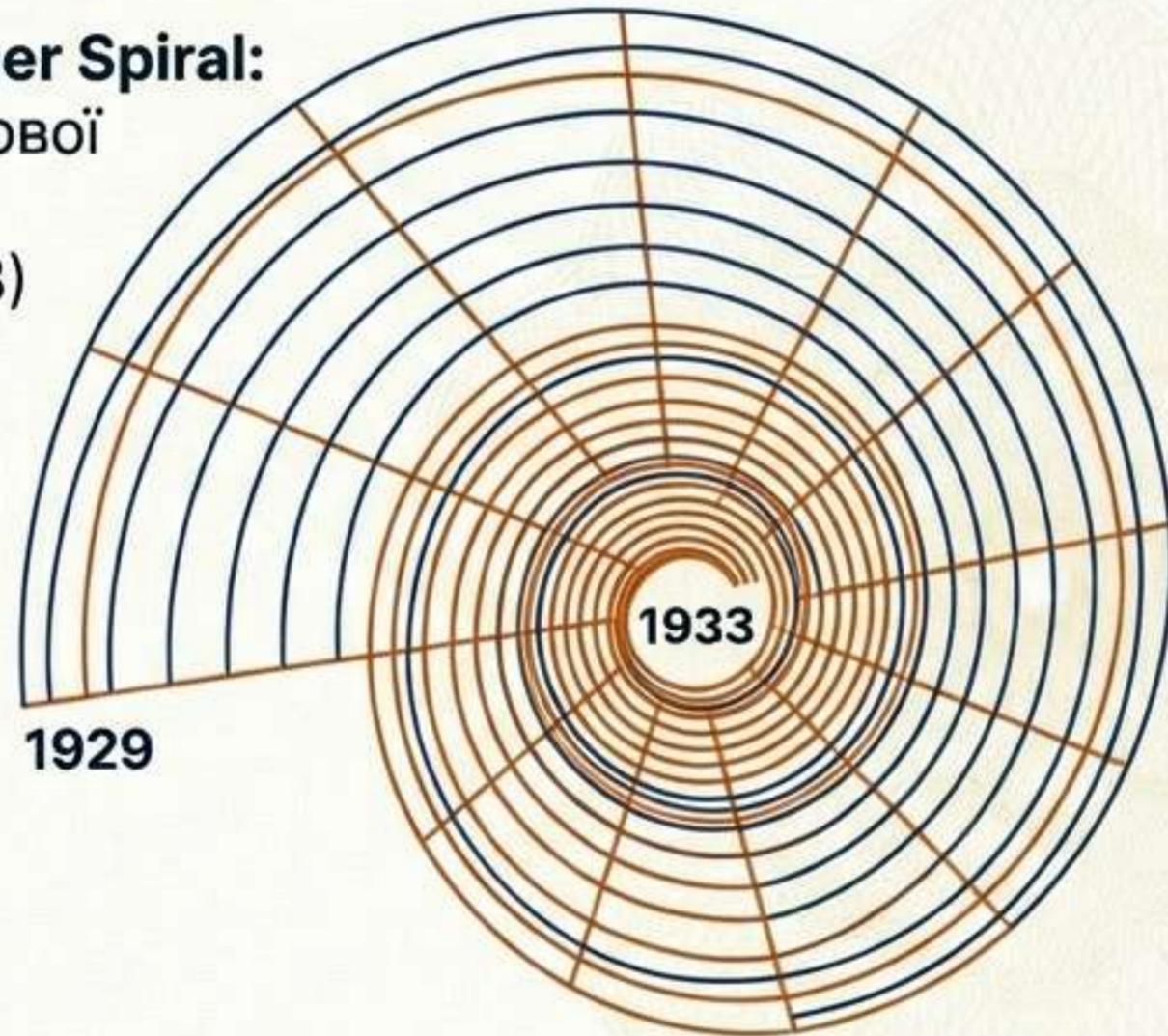
Девізи — платіжні засоби в іноземній валюті, що використовуються для міжнародних розрахунків.

Нерівномірний розподіл золота змусив більшість країн зберігати резерви не в металі, а у валютах багатих країн (золотодевізний стандарт).

Велика депресія та крах Генуї

Kindleberger Spiral:

Обсяг світової торгівлі (1929–1933)

10,000 Банків збанкрутувало у США

41% Девальвація долара США

\$35 Нова ціна золота (зросла з \$20.67)

Політика «Розорення сусіда»: Країни девальвували свої валюти та вводили митні бар'єри, щоб врятувати себе за рахунок партнерів. Світ розколовся на валютні блоки.

Бреттон-Вудс (1944–1971): Долар стає королем

США володіли 70% світового золота, тому долар став фактично «рівним золоту».

МВФ (IMF)

Відповідальність: Курси та кредитування

МБРР (World Bank)

Відповідальність: Реконструкція та розвиток

Механізм стабільності Бреттон-Вудсу

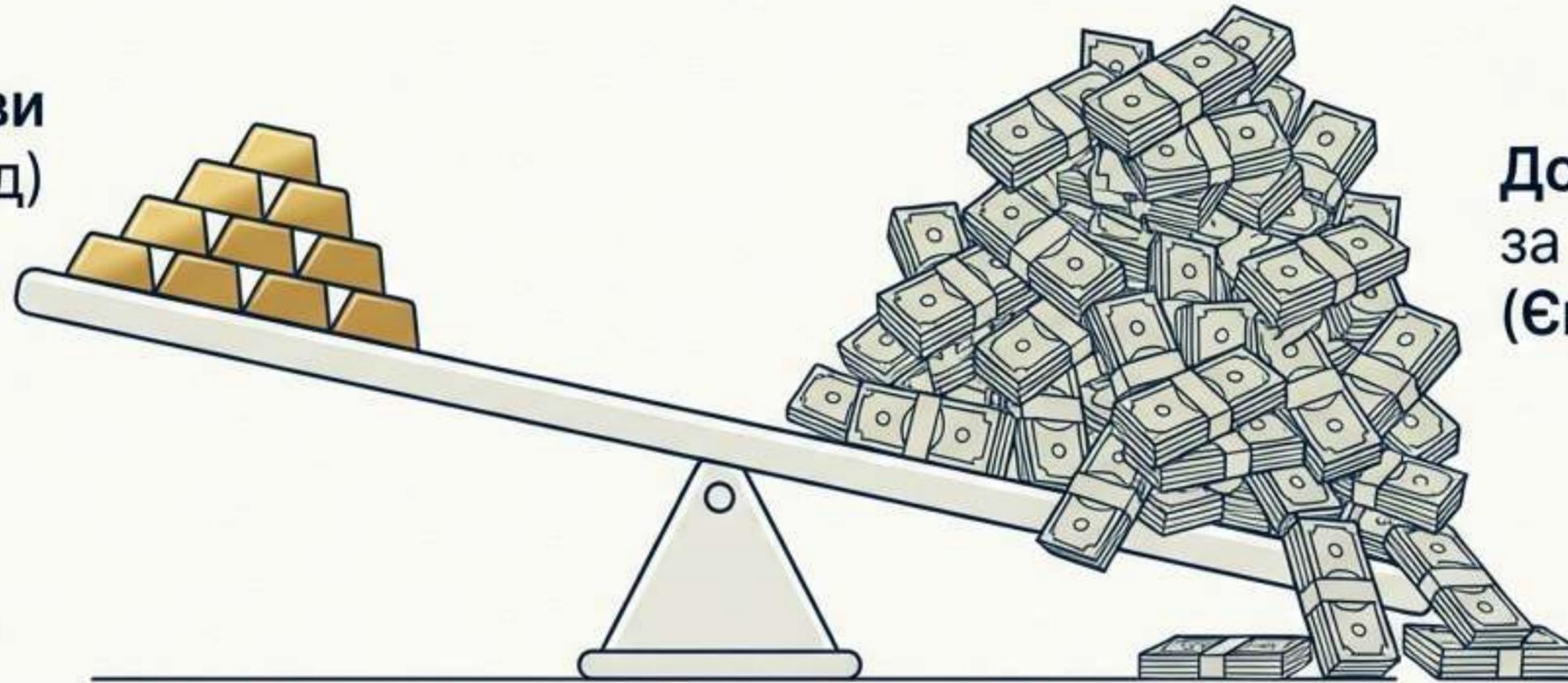

Правила гри:

- Ринкові курси не могли відхилятися більше ніж на 1%.
- Девальвація дозволена тільки з дозволу МВФ.
- США не проводили інтервенцій – це був обов'язок інших країн.

Парадокс Тріффіна та Ніксон-Шок

Золоті резерви
США (\$11 млрд)

Долари
за кордоном
(Євродолари)

Щоб забезпечити світ грошима, США друкували долари (дефіцит). Але це підривало віру в те, що ці долари можна обміняти на золото.

15 серпня 1971 р. — Ніксон-Шок. США скасовують конвертацію долара в золото. Кінець фіксованих курсів.

Ямайська система (1976–...): Легалізація хаосу

Вільне плавання

Фіксований курс

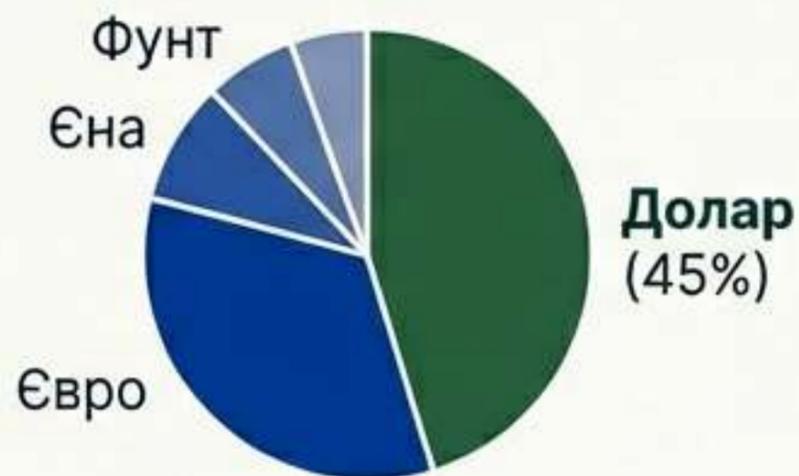
Змішаний режим

- **Демонетизація золота:** Метал став звичайним товаром.
- **Право вибору:** Кожна країна сама обирає режим курсу.
- **СПЗ (SDR):** Штучна валюта МВФ, яка мала замінити долар, але не змогла.

Ямайська система: Свобода проти Стабільності

Реальність (FACTS)

- **Доларизація:** Долар досі складає 70% світових резервів.
- **Золото:** Залишається в резервах (~15%) попри «демонетизацію».
- **Кошик СПЗ:** 45% Долар, решта — Євро, Єна, Фунт.

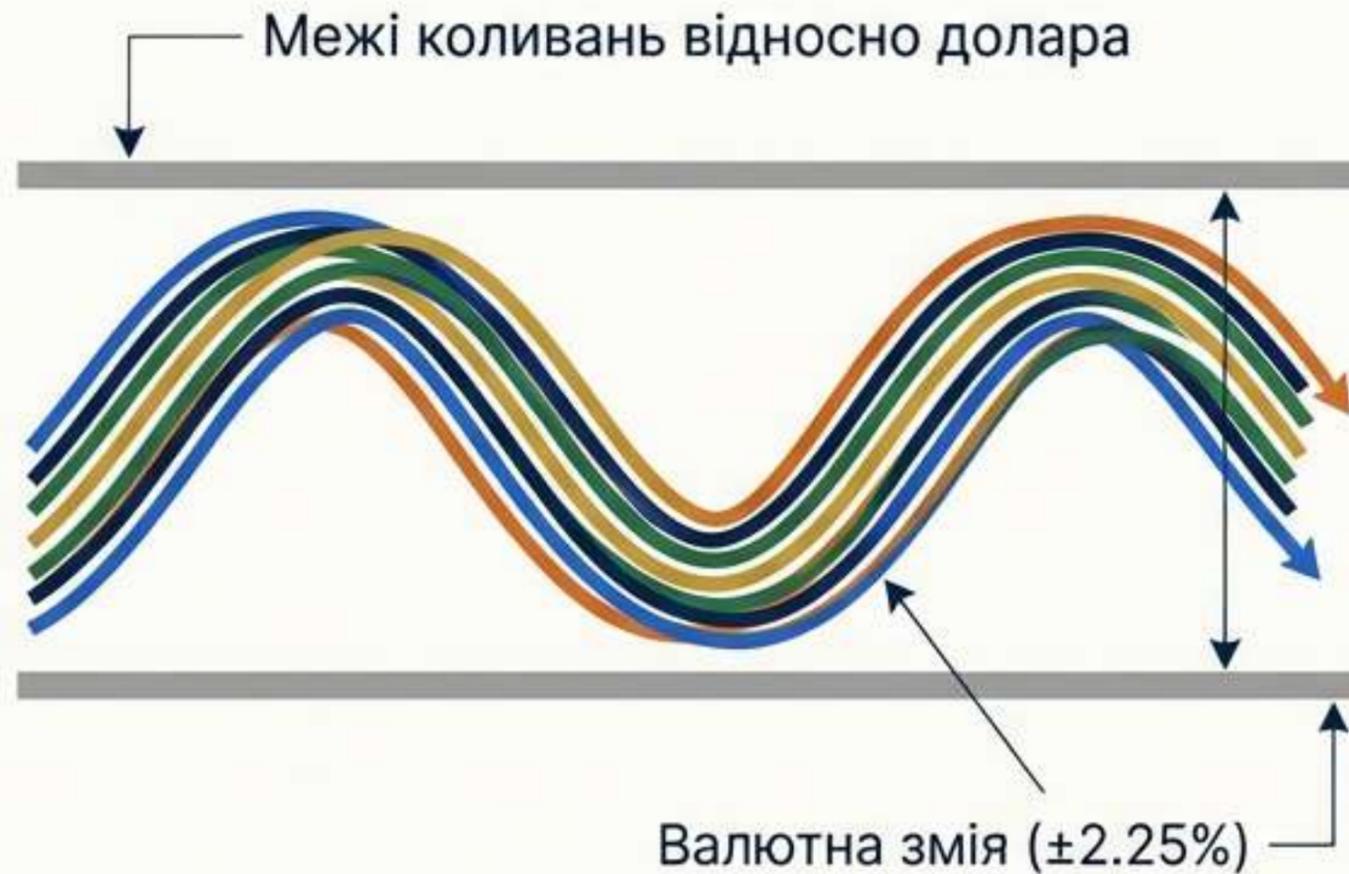

Проблеми (PROBLEMS)

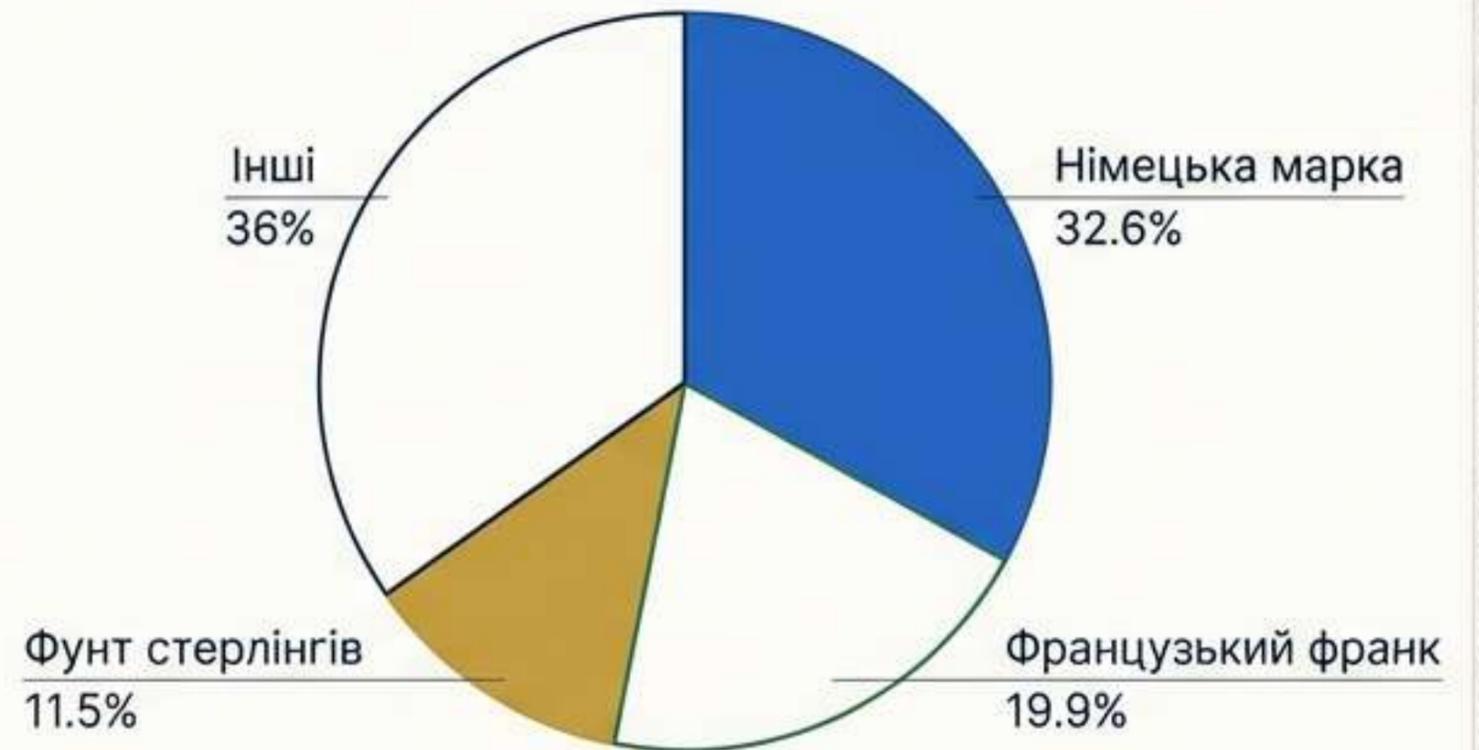
- ⇒ Постійні **валютні ризики** та **коливання**.
- **Висока інфляція.**
- **Залежність** усієї системи від економіки США.

Європейська валютна система: Острів стабільності

The Snake in the Tunnel

Кошик ЕКЮ (ECU)

Мета: Створити зону стабільності та підготувати ґрунт для єдиної валюти.

План Делора: Три кроки до Євро

Відмова від національних валют заради єдиного ринку.

1999–2002

Введення Євро. Спочатку безготівковий (1999), потім готівка (2002). Вилучення нац. валют.

1994–1998

Створення Європейського валютного інституту. Підготовка економік (Маастрихтські критерії).

1990–1993

Скасування бар'єрів для руху капіталу.

Порівняння світових валютних систем

Система	Резервний Актив	Курсоутворення	Регулятор
Паризька	Золото 	Фіксоване	Автоматичне (Ринок)
Генуезька	Девізи + Золото 	Фіксоване	Провідні країни
Бреттон-Вудс	Долар + Золото 	Вузькі межі ($\pm 1\%$)	 МВФ (IMF)
Ямайська	Мультивалюта 	Плаваюче / Змішане	 Ринок + МВФ

Пошук ідеальної системи триває

Ми пройшли шлях від
жорсткої стабільності
золота до повної гнучкості
плаваючих курсів.

Playfair Display Bold
Євро стало спробою
поєднати обидва підходи
на регіональному рівні.

Наступний етап:
Цифрові валюти
центробанків (CBDC)?

*«Валютна система — це дзеркало світової економіки.
Коли змінюється економіка, змінюються і гроші.»*